

Podlaski Sejmik Osób
z Niepełnosprawnościami

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

RAPORT Z SUBREGIONALNEGO KONWENTU OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI 2019

Subregion Bielski

Opracowanie: dr **Anna Drabarz**

Siemiatycze 2019

Projekt *Własnym Głosem* – subregionalne Konwenty Osób z Niepełnosprawnościami 2019 w województwie podlaskim jest finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach otwartego konkursu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku.

Raporty z subregionalnych Konwentów Osób z Niepełnosprawnościami 2019 w województwie podlaskim powstały jak rezultat prac warsztatowych, które miały miejsce podczas konwentów subregionalnych zorganizowanych przez Podlaski Sejmik Osób z Niepełnosprawnościami w Siemiatyczach (20 września), Suwałkach (11 października), i Łomży (21 października) w 2019 r., podczas których omawiano problemy i osiągnięcia w realizacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Raport powstał w ramach projektu „Własnym Głosem – subregionalne Konwenty Osób z Niepełnosprawnościami 2019 w województwie podlaskim” finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach otwartego konkursu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku.

Spis treści

Skąd się wzięły Konwenty?.....	4
II Subregionalny Konwent Osób z Niepełnosprawnościami w Siemiatyczach.....	6
Postulaty II Subregionalnego Konwentu Osób z Niepełnosprawnościami w Siemiatyczach	7

Skąd się wzięły Konwenty?

Konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 roku, rząd Polski podpisał ją 20 marca 2007 r., ratyfikacja Konwencji przez Polskę nastąpiła 6 września 2012 r. Konwencja jest pierwszym międzynarodowym aktem prawnym o zasięgu światowym, który w sposób całościowy odnosi się do sytuacji osób z niepełnosprawnościami w obszarze praw i wolności człowieka. Zasadniczym celem Konwencji jest popieranie, **ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby z niepełnosprawnościami**.

Przystąpienie do Konwencji przez Polskę oznacza, że Polska zobowiązała się zapewnić osobom z niepełnosprawnościami pełną realizację ich praw i wolności i w tym celu:

- odpowiednio zmienić prawo, zwyczaje i praktyki, tak aby wyeliminować te, które dyskryminują osoby z niepełnosprawnościami;
- działać w celu zapobiegania dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami ze strony jakichkolwiek osób, organizacji lub przedsiębiorstw;
- uwzględnić ochronę i promocję praw osób z niepełnosprawnościami we wszystkich działaniach;
- zapewnić, że władze i instytucje publiczne działają zgodnie z Konwencją;
- przeprowadzać i promować badania i rozwój produktów, usług, sprzętów, nowych technologii, w celu zwiększenia ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
- regularnie co cztery lata przedstawiać raporty na temat realizacji praw osób z niepełnosprawnościami Komitetowi Praw Osób Niepełnosprawnych ustanowionemu przez Konwencję.

W latach 2014-2015 środowisko OzN doprowadziło do powstania **Spółecznego Raportu Alternatywnego** z wdrażania Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami w Polsce, przekazanego do Komitetu ws. Praw Osób z Niepełnosprawnościami ONZ. Po raz pierwszy tak wiele organizacji ze środowiska OzN i ekspertów wzięło udział w działaniu strażniczym. Podobną środowiskową inicjatywą strażniczą był monitoring obywatelski Konwencji o prawach OzN prowadzony w tym samym okresie.

Kontynuacją obu inicjatyw jest **ruch obywatelski Kongresu Osób z Niepełnosprawnościami** (gromadzący około 500 osób), oparty merytorycznie o Społeczny Raport Alternatywny i związany z monitoringiem obywatelskim Konwencji, rozpoczęty w 2015 r. Od 2015 r. co roku osoby z niepełnosprawnościami, przedstawiciele ich otoczenia oraz instytucji wspierających spotykają się na Kongresie Osób z Niepełnosprawnościami w Warszawie, by rozmawiać o problemach środowiska i formułować wspólne postulaty dotyczące respektowania równych praw we wszystkich obszarach życia. Są one bardzo dobrze oceniane i stały się już stałym punktem w kalendarzu wydarzeń środowiska. Ruch w roku 2016 został poszerzony o **Konwenty Regionalne**, które odbyły się w 9 województwach i zgromadziły ponad 300 osób. Udało się wyłonić zespoły aktywistów i organizacji wiodących w regionach. Celem Konwentów jest upowszechnianie działań strażniczych i rzeczniczych wśród lokalnych organizacji usługowych i społeczników. Organizowane w regionach doroczne konwenty osób z niepełnosprawnościami są przygotowaniem dla ogólnopolskiego Kongresu Osób z Niepełnosprawnościami konwencja.org. Mają one charakter otwartego forum dla wyrażania potrzeb, problemów i oczekiwań środowiska. Są to spotkania środowiska osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia poświęcone diagnozie bieżącej sytuacji, podnoszeniu świadomości w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, wymianie spostrzeżeń, informacji i rekomendacji. Są one bardzo dobrze oceniane i stały się już stałym punktem w regionalnych kalendarzach wydarzeń środowiska. Z wydarzeń sporządzane są raporty z rekomendacjami.

Wyraźna jest tendencja wzrostowa zainteresowania tą inicjatywą, jako unikalną platformą dla dyskusji, wymiany informacji, opinii, propozycji rozwiązań oraz aktywizacji. Jednak nadal obserwuje się problem bierności, braku integracji środowisk działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami i braku kontaktu pomiędzy organizacjami na różnych szczeblach - zwłaszcza działającymi na poziomie lokalnym i centralnym.

Środowisko osób z niepełnosprawnościami w Polsce jest rozproszone, a organizacje pozarządowe działające na jego rzecz mają charakter usługowy. Organizacje świadczą usługi wsparciowe i rehabilitacyjne na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Brakuje kompetencji i tym bardziej doświadczenia w zakresie aktywności obywatelskiej, a zwłaszcza działań strażniczych. Wymaga to upowszechniania wiedzy, dzielenia się dobrymi praktykami, edukacji, popularyzacji.

Powtarzającym się w wypowiedziach uczestników Konwentów i Kongresu problemem jest poczucie niewielkiego wpływu na rzeczywistość, na zasady współpracy z instytucjami publicznymi i na realizację praw osób z niepełnosprawnościami. Niskie poczucie sprawczości działa demotywująco na przedstawicieli środowiska i organizacji, skłania ich do schematyzacji działań i ograniczania swojej działalności. Postulat *empowerment* jest adekwatny przede wszystkim wobec środowiska, z którego nierzadko się wywodzą i na rzecz którego pracują przedstawiciele organizacji będących adresatami projektu. Dla procesu upętnocnienia ważne są takie elementy, jak: poczucie posiadania kompetencji i zdolności, posiadanie możliwości decydowania o sobie, poczucie sprawczości, i możliwości wywierania wpływu, poczucie znaczenia/uznawania za wartościowe tego co się robi i kim się jest oraz poczucie zaufania do siebie i wiary w siebie.

Jest to zgodne z założeniami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, która jest prawem wiążącym Polskę od 2012 r, w zakresie włączania osób z niepełnosprawnościami w proces decydowania o swoim życiu. Najistotniejszy z perspektywy partycypacji OzN jest **artykuł 29 Konwencji**, gdzie państwa deklarują gwarantowanie osobom z niepełnosprawnościami praw politycznych i możliwości korzystania z nich, na zasadzie równości z innymi osobami oraz zobowiązują się do zapewnienia, że osoby z niepełnosprawnościami będą mogły efektywnie i w pełni uczestniczyć w życiu politycznym i publicznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

II Subregionalny Konwent Osób z Niepełnosprawnościami w Siemiatyczach

Jak wygląda sytuacja osób z niepełnosprawnościami – w gminie, mieście, powiecie, regionie, kraju? Jakie rozwiązania faktycznie wspierają udział osoby z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, publicznym i politycznym? Na jakie bariery tu napotykamy? Co można i trzeba zmienić, aby poprawić tę sytuację? Odpowiedzi na te wszystkie pytania poszukiwano podczas II Subregionalnego Konwentu Osób z Niepełnosprawnościami, który odbył się 20 września 2019 r. w Siemiatyczach.

Spotkanie w Siemiatyczach było wspólną inicjatywą: Podlaskiego Sejmiku Osób z Niepełnosprawnościami, Miasta Siemiatycze, Stowarzyszenia „Centrum na Wschodzie”,

Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w Subregionie Bielskim. Wzięły w nim udział osoby z niepełnosprawnościami, organizacje społeczne z całego subregionu (powiatów: siemiatyckiego, bielskiego, hajnowskiego), Burmistrz Miasta Siemiatycze, licznie reprezentowany był miejski samorząd i instytucje samorządowe, obecne były media. Łącznie ponad 40 uczestników.

W pierwszej części spotkania p. Anna Drabarz, prezes Podlaskiego Sejmiku, omówiła kwestie związane z art. 29 Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych, która gwarantuje OsN pełny udział w życiu publicznym i politycznym. Z kolei p. Wojciech Grabowski z Fundacji Impuls podzielił się doświadczeniami odnośnie działających w Białymstoku usług asystenckich, mapy dostępności miasta, serwisu informacyjnego dla OsN. Był to punkt wyjścia do części warsztatowej, w którą zaangażowani byli wszyscy uczestnicy spotkania.

Na zaproszenie Stowarzyszenia „Centrum na Wschodzie” w Konwencji wzięła udział p. Janina Ochojska – posłanka do Parlamentu Europejskiego, założycielka i prezeska Polskiej Akcji Humanitarnej (PAH). Ze względu na aktualny stan zdrowia, możliwe było jedynie spotkanie przez Skype (Pani Ochojska jest w trakcie leczenia onkologicznego, po niedawnym zdiagnozowaniu nowotworu piersi). Techniki cyfrowe pozwoliły jednak przeprowadzić doskonałe spotkanie, także z możliwością zadawania pytań z sali, a na zakończenie wykonano nawet wspólne zdjęcie. Spotkanie z p. Janiną Ochojską było dla wszystkich niezwykle cennym przeżyciem.

Postulaty II Subregionalnego Konwentu Osób z Niepełnosprawnościami w Siemiatyczach

1. Co jest dobrego, co się sprawdza?

- Dostęp do informacji (warsztaty, grupy, organizacje)
- Dostępność architektoniczna
- Dostęp edukacji
- Placówki wspierające osoby z niepełnosprawnościami, NGO itp. Szkoły integracyjne
- Inicjatywy wspierające ze strony samorządu
- Integracyjne wydarzenia
- Wolontariusze
- Postęp w mentalności

- Komunikacja - postęp, zauważenie problemu osób z niepełnosprawnościami, integracja.

2. Jakie bariery napotykają osoby z niepełnosprawnościami w dostępie do życia publicznego i politycznego?

- Bariery architektoniczne (do lokali wyborczych, lokali użyteczności publicznej , w tym do sklepów)
- Stereotypy, bariery mentalne (wśród społeczeństwa, urzędników, samych osób z niepełnosprawnościami)
- Brak osób z niepełnosprawnościami widocznych na ulicach, w przestrzeni publicznej - > uważa się, że ich nie ma
- Osób z niepełnosprawnościami nie traktuje się na poważnie, brak podmiotowego traktowania
- Mówienie o dostępności uniwersalnej, a nie tylko konkretnie w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami (ogólnie społeczeństwie). Każdy powinien mieć prawo dostępu! Osoba niepełnosprawna to nie tylko osoba na wózku.
- Biznes szybciej się dostosowuje niż samorząd
- Niedostosowany Urząd Miejski, Przychodnia, Starostwo w Siemiatyczach
- Koszty - wszystko, co dostępne, jest drogie!
- Transport publiczny dla osób z niepełnosprawnościami
- Brak usług asystenckich

3. Co trzeba zmienić by zwiększyć udział osób z niepełnosprawnością w życiu publicznym i politycznym i jak to zrobić?

- Zmienić mentalność w samych osobach niepełnosprawnych
- Kampania reklamowa (rozwiązania, filmy, spotkania, pogadanki) – motywacja działania osób z niepełnosprawnością
- Bezpośrednie dotarcie do osób niepełnosprawnych
- Zmienić mentalność całego środowiska osób z niepełnosprawnościami (rodzina, sąsiedzi itp.)
- Znieść wszechobecne bariery architektoniczne

- Umożliwić uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami (w spotkaniach) z decydentami
- Poprawić dostępność wszystkich placówek użytku publicznego
- Wprowadzić transport publiczny dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami